עִקָּר. וְאִפְשָׁר שֶׁנָּהֲגוּ לְהַקֵּל בַּחֲצִיצָה לְעִנְיַן נְטִילָה, כִּי יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין שִׁיעוּר לַחֲצִיצָה לִנְטִילָה, אֲבָל הָעִקָּר כִּסְבָרָא הָרִאשׁוֹנָה: **ב** (יא) [ד]כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מַקִּפִּיד עָלָיו אֵינוֹ חוֹצֵץ. הָיָה דַּרְכּוֹ שֶׁל זֶה לְהַקְפִּיד וְזֶה אֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְפִּיד, [*] לְמִי שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְפִּיד חוֹצֵץ. לְמִי שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְפִּיד אֵינוֹ חוֹצֵץ. כֵּיצַד, הָיָה אֶחָד צָבֻעַ (יב) * וְהָיוּ יָדָיו צְבוּעוֹת, (יג) אֵין הַצֶּבַע חוֹצֵץ עַל יָדָיו, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עַל יָדָיו מַמָּשׁוּת שֶׁל צְבָעוֹנִים. לֹא הָיָה צָבֻעַ, אִם הָיוּ יָדָיו צְבוּעוֹת וְיֵשׁ מֵמֵּשׁ הַצֶּבַע עַל יָדָיו, הֲרֵי זֶה חוֹצֵץ, (יד) שֶׁהַדָּיו (ז) [ז] הַיָּבֵשׁ חוֹצֵץ, וְהַלַּח אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְכֵן הַנָּשִׁים שֶׁדַּרְכָּן לִצְבֹּעַ יְדֵיהֶם לְנוֹי וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, אֵין אוֹתוֹ צֶבַע חוֹצֵץ, (טו) (גְּלָדֵי מַכָּה שֶׁעַל יָדָיו, (טז) אִם אֵינוֹ מַקִּפִּיד עֲלֵיהֶן אֵינָן חוֹצְצִין) (ספר התרומה סי׳ ענו): **ג** [ה]צָרִיךְ (יז) לְהָסִיר הַטַּבַּעַת מֵעַל יָדוֹ בְּשָׁעַת נְטִילַת יָדַיִם, (יח) וַאֲפִלּוּ הוּא רָפוּי (בית יוסף (ד״ה ומנהג עוה״ד)), וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ מַקִּפִּיד עָלָיו בְּשָׁעַת נְטִילָה, הוֹאִיל וּמַקִּפִּיד עָלָיו (יט) בְּשָׁעָה שֶׁעוֹשֶׂה מְלָאכָה שֶׁלֹּא יִטָּנְפוּ (הרא״ש פרק תינוקת (הל׳ מקוואות סי׳ טו)). וְנָהֲגוּ קְצָת לְהָקֵל אִם הוּא רָפוּי, אֲבָל יֵשׁ לְהַחְמִיר, כִּי אֵין אָנוּ בְּקִיאִים אֵיזֶה מִקְרֵי (מ) רָפוּי: **ד** [ו]שִׁעוּר נְטִילַת יָדַיִם כָּל הַיָּד (כ) עַד הַקָּנָה שֶׁל (מ) זְרוֹעַ. [ז]וְיֵשׁ אוֹמְרִים עַד מְקוֹם חִבּוּר הָאֻצְבָּעוֹת לְכַף הַיָּד, (כא) * וְרָאוּי לִנְהֹג (כב) כְּדַעַת (י) הָרִאשׁוֹנִים:

ד [ה]רַשְׁבָּ״א בְּתוֹרַת הַבַּיִת (הקצר בית ו שער ה). **ה** הַגְּהַת אֲשֵׁרִ״י פֶּרֶק ב׳ דְּבָרָכוֹת (סי׳ יא). **ו** הָרִי״ף בְּפֶרֶק ח׳ דְּבָרָכוֹת (מא:) עַל הַהִיא דְּחִלִּין ק״ו ע״א). **ז** לְפָרוּשׁ הָרֹא״ש שָׁם בְּחִלִּין (פ״ח סי׳ יא).

בֵּאוּר הַיטֵב

ב (ו) הַיָּבֵשׁ. וּמִי שֶׁכּוֹתֵב תְּדִיר אֵין הַדָּיו חוֹצֵץ. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות חולין פ״ח אות סט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח). אִם הוּא טָבָח וּמוֹכֵר שׁוּמָן וְיֵשׁ דָּם וְשׁוּמָן עַל יָדוֹ אֵינוֹ חוֹצֵץ בִּנְטִילַת יָדַיִם. מוֹהֲל שֶׁנִּתְבַּשֵּׂם דַּם הַמִּילָה בְּיָדָיו אֵינוֹ חוֹצֵץ. הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן כ׳, וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב״י): **ג** (ז) רַפּוּי. וְרָשׁ״ל (ש״ס חולין פ״ח סי׳ כא) כָּתַב דְּאֵין לְהַחְמִיר כְּלָל בִּנְטִילַת יָדַיִם בַּאֲנָשִׁים אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶבֶן טוֹב. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר גֵּן הַמֶּלֶךְ סִימָן (קכ״ב) [קכ״ג] וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מְעִיל שְׁמוּאֵל סִימָן י״ח: **ד** (ט) זְרוֹעַ. פֵּרוּשׁ תֵּכֶף אַחַר הַשְׁלֵמַת הַיָּד מִקְּרֵי קָנֶה שֶׁל זְרוֹעַ: (י) הָרִאשׁוֹן. וְיִתָּנֶה בְּתַחְלָה שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹבָה עָלָיו שֶׁמָּא פַּעַם אַחַת לֹא יְהֵא לוֹ מַיִם כָּל

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [בשו״ע] [ל]כִּי שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְפִּיד. וְאִם בְּמָקוֹם זֶה אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם מַקְפִּידִין וּבְמָקוֹם אַחֵר אֵין מַקְפִּידִין, כָּתַב בְּבֶרְכֵּי יוֹסֵף (סק״א) שֶׁאִם רוֹפֵא דְּעִלְמָא מַקְפִּידִין, בָּטֵל מָקוֹם זֶה לְגַבֵּי רוֹפֵא דְּעִלְמָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּפֶרִי חָדָשׁ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קי״ג (סק״ג): [ז] הַיָּבֵשׁ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתַב אִם הוּא טָבָח כו׳ עַיֵּן בְּשִׁבּוּרֵי יַעֲקֹב חֵלֶק א׳ סִימָן ס״ט שֶׁתְּמַהּ עַל זֶה, וְכָתַב שֶׁהַפַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ז) נִמְשַׁךְ אַחַר הָרֹא״ש (חולין פ״ח סי׳ טו) וּבְרֹא״ש יֵשׁ טָעוּת סוֹפֵר מַה שֶּׁכָּתַב עַל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּהַיְנוּ דַּוְקָא בְּטִיט הַיּוֹצְרִים אוֹ בְּטִיט יָבֵשׁ, אֲבָל בְּטִיט לַח אוֹ בְּעָפָר שֶׁתַּחַת הַצִּפָּרְן כְּנֶגֶד הַבָּשָׂר שֶׁאֵינוֹ נִדְבָּק כָּל כָּךְ אֵין לְהַחְמִיר, וּבִכְרָת אִם כָּל הַיּוֹם אֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְפִּיד רַק כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִנְטִילָה: **ב** (יא) כָּל דָּבָר וְכוּ׳. הַיְנוּ אִם הוּא בְּמִעוּטוֹ דַּוְקָא, אַף עַל גַּב דִּכְבָר זָכַר זֶה הַמַּחֲבֹּר בְּסוֹף סָעִיף הַקּוֹדֵם, כְּפָלוֹ כָּאן מִשּׁוּם דְּכָל הַסָּעִיף זֶה הוּא דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א (תוה״ב הקצר בית ו שער ה) מַמָּשׁ כַּמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתב עוד הרשב״א), וְרָצָה לְהַעֲתִּיקוֹ בִּלְשׁוֹנוֹ: **ב** (יב) וְהָיוּ יָדָיו צְבוּעוֹת. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (יג) מְקֻצָּת מִמְּקוֹם הַנְּטִילָה, דְּאִלּוּ הָיָה רֻבּוֹ הָא קָיְמָא לַן דְּאֵפִלּוּ אֵינוֹ מַקְפִּיד חוֹצֵץ, אֲכָן בַּסַּיְפָא לְעִנְיַן נָשִׁים שֶׁדַּרְכָּן לִצְבֹּעַ יְדֵיהֶן לְנוֹי, שָׁם [א]אֲפִלּוּ כָּל יְדֵיהֶן צְבוּעוֹת נַמִּי, כֵּיוָן שֶׁמִּתְכַּוְּנוֹת לַעֲשׂוֹת כֵּן וְרוֹצוֹת בָּזֶה, הֲרֵי הוּא כְּגוּפָן מַמָּשׁ וְלֹא חָיְצֵי: (יג) אַיִן הַצֶּבַע וְכוּ׳. וְכֵן אִם הוּא טָבָח וְיֵשׁ דָּם עַל יָדָיו אֵינוֹ חוֹצֵץ, וְכֵן אִם הָיָה מוֹכֵר שׁוּמָן וְיֵשׁ שׁוּמָן עַל יָדָיו אֵינוֹ חוֹצֵץ, אֲבָל אַחֵר שֶׁהָיָה מַמָּשׁוּת דְּבָרִים אֲלוּ עַל יָדָיו חוֹצֵץ, [אַחֲרוֹנִים] וְאִם הָיָה טַבָּח וּמוֹכֵר שׁוּמָן וְיֵשׁ דָּם וְשׁוּמָן עַל יָדָיו, גַּם כֵּן מְצַדֵּד הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ז) לְהָקֵל דְּאֵינוֹ חוֹצֵץ: (יד) שֶׁהַדָּיו וְכוּ׳ וְהַלַּח אֵינוֹ חוֹצֵץ. וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר (יג) כְּמוֹ הָתָם גַּבֵּי דָּיוֹ שֶׁהַלַּח אֵינוֹ חוֹצֵץ מִטַּעַם שֶׁנִּמְחָה בַּמַּיִם וּמֵי הַנְּטִילָה מַגִּיעִין לְגוּפוֹ, הוּא הַדִּין לְצִבְעִים שֶׁהֵם כְּמוֹ דָּיוֹ דַּוְקָא שֶׁמַּמָּשׁוֹ עָלָיו, הָא אִם אֵין בּוֹ מַמָּשׁ רַק חֲזוּתָא שֶׁל צֶבַע בָּעָלְמָא אֵין שַׁיָּךְ חֲצִיצָה, וְהוּא הַדִּין שַׁחֲרוּרִית שֶׁאֵין בָּהּ מַמָּשׁ אֵינָהּ חוֹצֶצֶת [אַחֲרוֹנִים]. וּמִי שֶׁכּוֹתֵב תְּדִיר אֲפִלּוּ יֵשׁ מַמָּשׁוּת שֶׁל דָּיוֹ יָבֵשׁ עַל אָצְבְּעוֹתָיו אֵינוֹ חוֹצֵץ דַּהֲרֵי אֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְפִּיד עַל זֶה [אַחֲרוֹנִים]: (טו) גְּלָדֵי מַכָּה. הַיְנוּ רִיר הַיּוֹצֵא מִן הַמַּכָּה וּמִתְיַבֵּשׁ וְנַעֲשָׂה גְּלִיד [רַמְבַּ״ם (פיה״מ, מקואות פ״ט מ״ב)], וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּהוּא שְׁחִין שֶׁנִּתְרַפֵּא וְעָלָה עוֹר לְמַעְלָה וְיֵשׁ עָלָיו גְּלִידִי: (טז) אִם אֵינוֹ מַקְפִּיד. לְהָסִירוֹ מֵעַל יָדָיו מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִצְטַעֵר בִּנְטִילָתוֹ [כֵּן מַסִּיק בְּמֵאמַר מָרְדְּכַי (סק״ט) עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ט) וּבְשָׁאַר אַחֲרוֹנִים]: **ג** (יז) לְהָסִיר הַטַּבַּעַת. מִשּׁוּם חֲצִיצָה: (יח) וַאֲפִלּוּ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף שֶׁהַמַּיִם בָּאִים לְהָאֶצְבַּע, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְהָסִיר מִשּׁוּם שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין אֵיזֶה מִקְרֵי רָפוּי וּכְדִלְקַמַּיְהּ, וּבְדִיעֲבַד עָלְתָה לוֹ נְטִילָה בְּרָפוּי, וְהוּא שֶׁשָּׁפַךְ עָלֶיהָ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב לְקַמָּן בְּסִימָן קס״ב סָעִיף ט׳: (יט) בְּשָׁעָה וְכוּ׳. וּמַפְקֵי הָאַחֲרוֹנִים דְּדַוְקָא אִשָּׁה שֶׁדַּרְכָּהּ לְהַקְפִּיד לְהָסִיר הַטַּבַּעַת בְּשָׁעַת מְלָאכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב [הַיְנוּ בְּשָׁעַת לִישָׁה], אֲבָל אִישׁ שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְפִּיד לְהָסִירוֹ בְּשָׁעַת מְלָאכָה כִּי אֵין דַּרְכּוֹ לָלוּשׁ, אֵין צָרִיךְ לְהָסִיר אוֹתוֹ בְּשָׁעַת נְטִילָה אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ רָפוּי, רַק אִם יֵשׁ בּוֹ אֶבֶן טוֹב שֶׁגַּם אִישׁ דַּרְכּוֹ לְהַקְפִּיד לְהָסִיר בְּשָׁעַת נְטִילָה שֶׁלֹּא יִתְלַכְלֵךְ מֵהַמַּיִם אָז יֵשׁ לָחֹשׁ לְהָסִירוֹ מִשּׁוּם חֲצִיצָה: **ד** (כ) עַד הַקָּנָה וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר עַד סוֹף פִּיסַת הַיָּד שֶׁהוּא מְקוֹם חִבּוּר הַיָּד וְהַקָּנֶה: (כא) וְרָאוּי לִנְהֹג וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דִּמְדִינָא מִי שֶׁיִּרְצֶה לְהָקֵל כְּדַעָה שְׁנִיָּה אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ, דְּכָל סָפֵק בְּנְטִילַת יָדַיִם לְקוּלָּא וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ק״ס סָעִיף י״א, מִכָּל מָקוֹם (יז) לְכַתְּחִלָּה רָאוּי לְהַחְמִיר כְּדַעָה הָרִאשׁוֹנָה, וְכֵן נוֹהֲגִין הָעוֹלָם, וּבְסֵפֶר עֲצֵי אַלְמֻגִּים (סק״ז) הוֹכִיחַ שֶׁהָרְבֵּה גְּדוֹלֵי רִאשׁוֹנִים סוֹבְרִים כֵּן [ב]וְיֵשׁ לְזַהֵר מִלְּהָקֵל בָּזֶה עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ורואי): (כב) כְּדַעַת הָרִאשׁוֹן. וּמִשְׁמַע דִּבְשָׁעַת הַדְּחַק שַׁיֵּשׁ לוֹ מַיִם בְּצִמְצוּם

בֵּאוּר הַלָּכָה

ב * וְהָיוּ יָדָיו צְבוּעוֹת וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יב) שֶׁרְצָה לוֹמַר מִקְצָת מִמְּקוֹם הַנְּטִילָה וְכוּ׳ וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (ס״ה) וְכֵן מִשְׁמָע קְצָת לְהַמְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף בְּשׁוּר יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ״ח (ד״ה צבע) בְּמַה שֶׁהֵבִיא שָׁם בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (תוה״ב הקצר בית ז שער ז) לְעִנְיַן נָשִׁים שֶׁצּוֹבְעוֹת שְׂעָר רֹאשָׁן לִנְוִי, שֶׁכָּתַב שָׁם אַף עַל פִּי שֶׁצֶּבַע זֶה פּוֹשֵׁט בְּכָל הַשֵּׂעָר וְרֻבּוֹ שֶׁאֵין מַקְפִּיד עָלָיו חוֹצֵץ וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם, וְהֲרֵי הִיא אֵינָהּ גְּרִיעָא מִשְּׂאָר בַּעֲלֵי אֻמָּנוּת שֶׁרְגִילִין בְּכָךְ, וַאֲפִלּוּ הָכִי אִי לָאו סְבָרָתוֹ דִּמְתַבַּוְּנוֹת לְכָךְ הָתְחִלָּה לָזֶה וְרוֹצוֹת בְּכָךְ, עַיֵּן שָׁם, הָיָה חוֹצֵץ, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב הַגְּרַ״ז בְּהָדָיָא דְּגַם בְּעִנְיָנֵנוּ אִם הָיָה עַל רֻבּוֹ חוֹצֵץ. וְהִנֵּה בְּחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מ ס״ו) כָּתַב דִּלְעִנְיַן צֶבַע וּכְהַאי גַּוְנָא שְׂאָר בַּעֲלֵי אֻמָּנוּת אֲפִלּוּ אִם הוּא מְכֻסֶּה כָּל הַיָּד אֵינוֹ חוֹצֵץ, וְלֹא יָדַעְתִּי מְקוֹרוֹ, וְאוּלַי שֶׁשָּׁעְמוֹ דִּבְעִנְיַן זֶה לֹא שִׁיֵּךְ לְגוֹר רֻבּוֹ שֶׁאֵין מַקְפִּיד מִשּׁוּם רֻבּוֹ הַמַּקְפִּיד [שֶׁזֶּהוּ הַטַּעַם שֶׁחוֹצֵץ כִּדְאִיתָא בְּצָרוּבִין פֶּרֶק קַמָּא (ד״ז)], דְּלֹא שְׁכִיחַ בְּהוּ הַקְפָּדָה כֵּיוָן שֶׁרְגִילִין הַכֹּל בְּכָךְ, אוֹ אוּלַי כֵּיוָן דִּרְגִילִין לֵילֵךְ כֵּן תָּמִיד כְּגוּפֵיהוּ דְּמֵי וְלֹא שִׁיֵּךְ חֲצִיצָה עַל זֶה, אֲבָל כָּל זֶה הוּא דָּבָר חָדָשׁ וְלֹא מָצָאתִי בְּפוֹסְקִים רָמְזוּ לָזֶה. וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי עוֹד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דִּלְעִנְיַן נָשִׁים שֶׁדַּרְכָּן לִצְבֹּעַ יְדֵיהֶן לְנוֹי וְכוּ׳ כֵּן מוּכָח לְפִי סְבָרַת הָרַשְׁבָּ״א הַנַּ״ל וּפָסַק שָׁם בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ״ח סָעִיף י״ז כְּוָתַרְתִּיהּ עַיֵּן שָׁם וּבְשֵׁ״ךְ סָעִיף קָטָן כ״א, וּלְפִי זֶה אֵינוֹ מְדֻקְדָּק קְצָת לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּמַה שֶּׁכָּתַב וְכֵן הַנָּשִׁים וְכוּ׳, הָא לְעִנְיַן נָשִׁים עַדִיפָא דְּאֲפִלּוּ צְבוּעַ כָּל הַיָּד אֵין שַׁיָּךְ חֲצִיצָה:

ד * וְרָאוּי לִנְהֹג וְכוּ׳. מִלְּשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע דְּמִצַּד הַדִּין יֵשׁ לְהָקֵל כְּדַעָה שְׁנִיָּה, דְּהוּא דַּעַת הָרַבֵּה פּוֹסְקִים רַשַׁ״י (חולין קו: ד״ה עד הפרק) וְתוֹסָפוֹת (שם

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ה) כתב: ומי שהוא צובע אין הצבע חוצץ על ידיו וכו׳ והנשים שדרכן לצבוע ידיהם לנוי וכיוצא בזה אין אותו צבע חוצץ. וכל זה במיעוט היד, אבל אם רוב היד מכוסה בדבר שיש בו ממש חוצץ אפילו לאותם שאין דרכם להקפיד [ונראה מסדר הדברים שמיירי אף על נשים שצובעות לנוי]. **ב]** וכתב בשו״ע הרב (ס״ח): ונכון להתנות ולומר שאינו מקבל דבר זה בתורת חובה אלא בתורת רשות, כדי שאם איזה פעם לא יזדמנו לו מים כל כך לא יצטרך להחמיר כמנהגו. וכן ראוי להתנות בכל דבר שאדם רוצה להחמיר על עצמו. ואם נוטל ידיו בפני רבים במקום שנוהגים ליטול עד מקום חיבור האצבעות לבד אין לו להחמיר בפניהם, שלא יהא נראה כב׳ תורות ח״ו בעיניהם.

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קסב

קסב הַגְּבָהָה וְשִׁפְשׁוּף הַיָּדַיִם בִּנְטִילָה. ובו י׳ סְעִיפִים:

א סוטה ד׳ (ע״ב).

א (א) אהַנּוֹטֵל (ב) צָרִיךְ (ג) לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו (דהיינו (ד) רָאשֵׁי (ה) אֶצְבְּעוֹתָיו) לְמַעְלָה,

בֵּאוּר הַלָּכָה

ד״ה אמר) וְהָרא״ש (שם פ״ח סי׳ יא) וְעוֹד כָּפָה רִאשׁוֹנִים, וְאַף לְכְתְחִלָּה רְאוּי לִנְהֹג כַּדָּעָה הָרִאשׁוֹנָה דְּהוּא דַּעַת הָרִי״ף (ברכות מא:), מִשּׁוּם דְּלָאו מִילְּתָא דְּטָרִיחָא הוּא וּנְפֹק נַפְשַׁיהּ מִפְּלוּגְתָּא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה שיעור), **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה בְּעִקַּר הַדִּין** דְּהִנֵּה אַף דִּבְבֵית יוֹסֵף כָּתַב דִּבְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (ברכות פ״ו ה״ד) אֵין הָכְרַע, כְּבָר כָּתַב בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי דְּבָאֱמֶת מוּכָח מִפִּשְׁטֵי דְּבָרָיו דְּסוֹבֵר כְּדַעַת הָרִי״ף, מִדְּכָתַב בְּסִתָם עַד הַפֶּרֶק, וְעַל כָּרְחֵךְ דְּגָרִיס כִּגְרִסַת הָרִי״ף דְּעַד הַפֶּרֶק לְעוֹלָם הוּא מָקוֹם מְיֻחָד דְּהוּא חִבּוּר גַּב הַיָּד וּקְנֵה הַזְּרוֹעַ, דְּאִלּוּ לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת וְסִיעָתָם הָיָה לוֹ לִפְרֹשׁ עַד אֵיזֶה פֶּרֶק, וּכְמוֹ שֶׁדִּיְּקוּ כֵּן בְּתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מא: ד״ה אבל) וְהָרא״ש (שם) מִלְּשׁוֹן הָרִי״ף שָׁם תָּם כֵּן, וְגַם הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל סְבִירָא לֵיהּ כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם), וְגַם הָרַשְׁבָּ״א (חולין קו: ד״ה ורב ששת) סְבִירָא לֵיהּ הָכִי לִדְיָנָא כְּדַעַת הָרִי״ף עַיֵּן שָׁם שֶׁפָּרַשׁ בְּגֶמָרָא כְּדַעַת הָרִי״ף אַף לְפִי גִּירְסָא שֶׁלָּנוּ, [וּבְפֵרוּשׁ מִתְיַשֵּׁב הַסּוּגְיָא יוֹתֵר דִּלְדַעַת רַשׁ״י וְתוֹסָפוֹת אִתְּיָא קָצָת בְּדִחַק עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א] וּכְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א מַמָּשׁ מָצָאתִי גַּם בְּסֵמַ״ג (עשין כז) שֶׁכָּתַב כֵּן וְנִסְתַּיֵּעַ לָזֶה מֵהֵירוּשַׁלְמִי (ברכות פ״ח ה״ב), וְכָתַב הַסֵּמַ״ג דְּגַם דַּעַת הָעָרוּךְ (ערך מ״ז) כֵּן הוּא בְּאוֹר זְרוֹעַ (ח״א סי׳ סו) כָּתַב דַּיְּשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְכֵן הֵבִיא רַבֵּנוּ יוֹנָה (שם) בְּשֵׁם גְּמָרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּאִיתָא שָׁם דְּשִׁעוּר נְטִילָה הוּא כָּל הַיָּד, **וּמֵאַחַר שֶׁהָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל וְהָרִי״ף וְהָרַמְבַּ״ם [לְפִי פְּשִׁטְיוּת דִּבְרֵיהֶן] וְהָעָרוּךְ וּסְמַ״ג וְרַשְׁבָּ״א בְּלָם קַיְימִי בַּחֲדָא שִׁיטְתָּא לְהַחְמִיר, וְגַם מִירוּשַׁלְמִי מִשְׁמַע כֵּן, וְגַם בְּאוֹר זְרוֹעַ מַחְמִיר בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה מִצַּד הַדִּין,** בְּמָקוֹם הַנְּטִילָה, אֲבָל לֹא בְּחוּץ לִמְקוֹמָהּ, דְּטֻמְאַת יָדַיִם וְטָהֳרָתָם הוּא עַד הַפֶּרֶק דַּוְקָא], וְלָכֵן אִם אֵין מַגִּיהַּ יָדָיו יַחֲזוֹרוּ הַמַּיִם הַטְּמֵאִים הָהֵם לְתוֹךְ הַפֶּרֶק וִיטַמְּאוּ הַיָּדַיִם, כָּךְ פֵּרְשׁוּ (ג) רֹב הַמְפָרְשִׁים. וּלְפִרוּשָׁם, אַף אִם נָטַל כָּל הַיָּד עַד מְקוֹם חִבּוּרָהּ עִם קְנֵה הַזְּרוֹעַ (ג) גַּם כֵּן צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ מֵחֲשָׁשׁ זֶה שֶׁיֵּצְאוּ חוּץ לְשָׁם וְיַחֲזְרוּ אַחַר כָּךְ. (ד) וְיֵשׁ חוֹלְקִין וּסְבִירָא לְהוּ דְּכְשֶׁנּוֹטֵל כָּל פֶּפֶת הַיָּד עַד הַקְּנֶה כְּמַנְהָגֵנוּ (ה) לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יֵצְאוּ הַמַּיִם חוּץ לַמָּקוֹם הַזֶּה וְיַחֲזְרוּ, וְעִקַּר הַחֲשָׁשׁ הוּא רַק בְּשֶׁלֹּא נָטַל כִּי אִם עַד קְשָׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו [וְדִכְוָתֵהּ לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים לְעֵיל בְּסִימָן קס״א (ס״ד)], דְּאָז חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא בְּעֵת הַנְּטִילָה נִשְׁפַּךְ מְעַט מִן הַכֶּלִי לְחוּץ קְשָׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו, דְּקָשֶׁה לְצַמְצֵם שָׁם, וּמַמֵּילָא (ו) נִטְמְאוּ שָׁם הַמַּיִם, וּמַיִם שְׁנִיִּים לֹא הִגִּיעוּ שָׁם לְטַהֲרָם, וּכְשֶׁלֹּא יַגְבִּיהַּ יֵרְדוּ הַמַּיִם הַטְּמֵאִים לְמָטָּה -עַל אֶצְבְּעוֹתָיו וִיטַמְּאוּ אוֹתָם, וְהַמְחַבֵּר סָמַךְ עַצְמוֹ עַל זֶה לְהָקֵל כִּדְלְקַמִּיהּ בְּאוֹתוֹ הַסָּעִיף, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, וְעַתָּה אָחֵל לְבָאֵר זֶה הַסִּימָן בְּעָזְרַ ה׳: **(ב) צָרִיךְ וְכוּ׳.** (ז) מַשְׁמַע דְּאֵין חִלּוּק בֵּין סְעוּדָה לִסְעוּדָה, וְכֵן מִשְׁמַע בְּרֹאשׁ וְתוֹסָפוֹת (שם) וְכֵן הוּא בְּרֹאשׁ וּפוֹסְקִים (שם) וְכֵן הוּא בְּרַמְבַּ״ם (פ״ה מהלכות שבועות ה״ו) וְכֵן הוּא בְּרַשְׁבָּ״א (בחידושיו לסוטה ד׳ ע״ב) וְכֵן הוּא בְּרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם) וְכֵן הוּא בְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח״ו) וְכֵן הָרַמְבַּ״ם (בפרוש המשניות בהקדמה לסדר זרעים) כָּתַב כֵּן לְעִנְיַן תְּרוּמָה [בְּפִי שִׁיטָתֵיהּ דְּהַמִּשְׁנָה בִּתְרוּמָה מְיֻרֶיר] וְכֵן כָּתַב הָאֲשֵׁכּוֹל (ח״א סי׳ סו) וְהָרַאֲבַ״ד (תמים דעים סי׳ סו) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (מב: ד״ה שלא). וּמַשְׁמַע דְּכָךְ הוּא דִּין נְטִילַת יָדַיִם לְשֹׁל שְׁנֵי פְּעָמִים. וְזֶה הוּא דְּלֹא כְּדַמַּשְׁמַע בְּרַבֵּנוּ שִׁמְשׁוֹן (רמים פ״א ס״א) בְּעִנְיַן הַשְּׁנַיִים דְּהוּא תַּלְמִי רַק בְּרֹאשׁוֹנוֹ אִם רוֹצֶה לִשְׁטֹל יָדָהּ, וְגַם הָרא״ש בְּפֵרוּשׁוֹ לְיָדַיִם (שם) מַשְׁוֶה כְּדִבָּרָיו [וְלֹא כְּדַמַּשְׁמַע בְּפִסְקָיו]. וְאִם שָׁפַךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת יָדוֹ טְהוֹרָה לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים אַף בְּלֹא שְׁנַיִים, וְרַק לְהָרַאֲבַ״ד (שם סי׳ סו) מַשְׁמַע דְּגַם בָּזֶה צָרִיךְ לִשְׁנַיִים דַּוְקָא כִּדְלְקַמִּיהּ, וְכֵן הוּא גַּם לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (שם) לְהָרִיעַ לְעִנְיַן תְּרוּמָה: **(ג) לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו וְכוּ׳.** הָרַבֵּנוּ שִׁמְשׁוֹן (שם פ״ב מ״ג) וְרא״ש (שם) וְרַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה בְּרַקְטַנּוּרָא (שם) וּסְמַ״ג (שם) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (שם) וְטוּר וְרַשׁ״ל (ש״ס חולין פ״ח סי׳ לו): **(ד) רָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו.** (בתשובה ח״ג סי׳ רס) וְהָרַב רַבִּי אֲבִיגְדוֹר (הו״ד באגור סי׳ רו): **(ה)** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף שֶׁאֵם הָיוּ יוֹצְאִין הַמַּיִם רִאשׁוֹנִים שֶׁנִּטְמְאוּ מֵהַיָּדַיִם חוּץ לְפֶפֶת הַיָּד, וַהֲמַיִם שְׁנִיִּים לֹא הִגִּיעוּ כָּל כָּךְ כְּדֵי לְטַהֲרָם], וְהָיוּ חוֹזְרִים אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי הָיוּ מְטַמְּאִים הַיָּדַיִם, סְבִירָא לֵיהּ לְהָרַשְׁבָּ״א (שם) דְּמִסְתָּמָא לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יָזוֹבוּ הַמַּיִם מֵעַצְמָן, וְלִשְׁמָא יִשְׁפֹּךְ מִן הַכֶּלִי חוּץ לְפֶפֶת הַיָּד גַּם כֵּן לֹא חָיְשִׁינַן, דְּשֶׁם לֹא יִשְׁתַּמְּאוּ הַמַּיִם מִן הַזְּרוֹעַ, דְּלֹא גָּזְרוּ טֻמְאָה כִּי אִם עַל הַיָּדַיִם וְלֹא עַל הַזְּרוֹעַ: **(ו)** דְּטֻמְאַת הַיָּדַיִם לְטַמֵּא הַמַּיִם הוּא כָּל הַיָּד עַד

בֵּאוּר הִלְכָה

וְכֵן רָאוּי לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר שֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה שיעור) וְאִם הַיָּד מְלֻכְלָךְ לְכָלֵי עָלְמָא צָרִיךְ כָּל הַיָּד נְטִילָה. וַעַיִן ט״ז (סק״ו):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יוֹכַל לְסָמֹךְ עַל דַּעַת הַמְקַלִּין. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם פִּיסַּת יָדוֹ מְלֻכְלָךְ מִזֶּה וּכְהָאי גַּוְנָא, לְכָלֵי עָלְמָא צָרִיךְ לִטֹּל עַד סוֹף פִּיסַּת הַיָּד:

א (א) **הַנּוֹטֵל וְכוּ׳.** אֲקַדִּים הַקְדָּמָה קְצָרָה כְּפִי הַמְבֹאָר בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף וּבְיֶתֶר הַפּוֹסְקִים כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּאֲרוּ אֵלּוּ הַסְּעִיפִים, וְהוּא: הִנֵּה נִתְבָּאֵר בְּסִימָן קנ״ח (במשנ״ב סק״א) דְּטַעַם נְטִילַת יָדַיִם הוּא מִשּׁוּם דְּיָדַיִם עַסָקָנִיּוֹת הֵם וְלָכֵן גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן טֻמְאָה, אִם לֹא שֶׁיִּטָּהֲרֵם בִּרְבִיעִית מַיִם, (ו) וְצָרִיךְ לִטֹּל שְׁנֵי פְּעָמִים עַל יָדָיו, דְּבִשְׁפִיכָה רִאשׁוֹנָה מִטַּהַר יָדָיו, אֲבָל הַמַּיִם עַצְמָם טְמֵאִים הֵם שֶׁנִּטְמְאוּ מִיָּדָיו, וּשְׁפִיכָה שְׁנִיָּה מִטַּהֶרֶת אוֹתָם וְנִגְמַר טָהֳרַת הַיָּדַיִם, [אֲכָל אִם נִשְׁפַּךְ הָרְבִיעִית בְּבַת אַחַת עַל שְׁתֵּי יָדָיו, אוֹ שֶׁשָּׁפַךְ רְבִיעִית שְׁלֵמָה עַל כָּל יָד וָיָד, דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים דְּאֵין צָרִיךְ לְמַיִם שְׁנִיִּים, וְכֵן סְתָם הַמְחַבֵּר לְקַמִּיהּ בְּסָעִיף ד׳], וְאָמְרוּ בִּגְמָרָא (סוטה ד:) דְּהַנּוֹטֵל צָרִיךְ שֶׁיַּגְבִּיהַּ יָדָיו שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מַיִם חוּץ לַפֶּרֶק וְיַחֲזְרוּ וִיטַמְּאוּ הַיָּדַיִם, וּפֵרְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים דְּהַיְנוּ דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יֵצְאוּ מְעַט מִמַּיִם הָרִאשׁוֹנִים הַטְּמֵאִים חוּץ לַפֶּרֶק, דְּהוּא לְמַעְלָה מִמְּקוֹם הַנְּטִילָה שֶׁהִתְקִינוּ חֲכָמִים, וְשָׁם אַף שֶׁבָּאוּ עֲלֵיהֶם מַיִם שְׁנִיִּים אֵינָן מְטַהֲרִים אוֹתָם, [דְּמַיִם שְׁנִיִּים אֵינָן מְטַהֲרִין אֶלָּא בְּמָקוֹם הַנְּטִילָה, אֲבָל לֹא בְּחוּץ לְמָקוֹמָהּ, דְּטֻמְאַת יָדַיִם וְטָהֳרָתָם הוּא עַד הַפֶּרֶק דַּוְקָא], וְלָכֵן אִם אֵין מַגִּיהַּ יָדָיו יַחֲזְרוּ הַמַּיִם הַטְּמֵאִים הָהֵם לְתוֹךְ הַפֶּרֶק וִיטַמְּאוּ הַיָּדַיִם, כָּךְ פֵּרְשׁוּ (ג) רֹב הַמְפָרְשִׁים. וּלְפִרוּשָׁם, אַף אִם נָטַל כָּל הַיָּד עַד מְקוֹם חִבּוּרָהּ עִם קְנֵה הַזְּרוֹעַ (ג) גַּם כֵּן צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ מֵחֲשָׁשׁ זֶה שֶׁיֵּצְאוּ חוּץ לְשָׁם וְיַחֲזְרוּ אַחַר כָּךְ. (ד) וְיֵשׁ חוֹלְקִין וּסְבִירָא לְהוּ דְּכְשֶׁנּוֹטֵל כָּל פֶּפֶת הַיָּד עַד הַקְּנֶה כְּמַנְהָגֵנוּ (ה) לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יֵצְאוּ הַמַּיִם חוּץ לַמָּקוֹם הַזֶּה וְיַחֲזְרוּ, וְעִקַּר הַחֲשָׁשׁ הוּא רַק בְּשֶׁלֹּא נָטַל כִּי אִם עַד קְשָׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו [וְדִכְוָתֵהּ לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים לְעֵיל בְּסִימָן קס״א (ס״ד)], דְּאָז חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא בְּעֵת הַנְּטִילָה נִשְׁפַּךְ מְעַט מִן הַכֶּלִי לְחוּץ קְשָׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו וִיטַמְּאוּ אוֹתָם, וְהַמְחַבֵּר סָמַךְ עַצְמוֹ עַל זֶה לְהָקֵל כִּדְלְקַמִּיהּ בְּאוֹתוֹ הַסָּעִיף, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, וְעַתָּה אָחֵל לְבָאֵר זֶה הַסִּימָן בְּעָזְרַ ה׳: **(ב) צָרִיךְ וְכוּ׳.** (ז) מַשְׁמַע דְּאֵין חִלּוּק בֵּין סְעוּדָה לִסְעוּדָה, וְכֵן מַשְׁמַע בְּרֹאשׁ וּפוֹסְקִים (שם) וְכֵן הוּא בְּרַמְבַּ״ם (פ״ה מהלכות שבועות ה״ו) וְכֵן הוּא בְּרַשְׁבָּ״א (בחידושיו לסוטה ד׳ ע״ב) וְכֵן הוּא בְּרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם) וְכֵן הוּא בְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח״ו) וְכֵן הָרַמְבַּ״ם (בפרוש המשניות בהקדמה לסדר זרעים) כָּתַב כֵּן לְעִנְיַן תְּרוּמָה [בְּפִי שִׁיטָתֵיהּ דְּהַמִּשְׁנָה בִּתְרוּמָה מְיֻרֶיר] וְכֵן כָּתַב הָאֲשֵׁכּוֹל (ח״א סי׳ סו) וְהָרַאֲבַ״ד (תמים דעים סי׳ סו) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (מב: ד״ה שלא). וּמַשְׁמַע דְּכָךְ הוּא דִּין נְטִילַת יָדַיִם לְשֹׁל שְׁנֵי פְּעָמִים. וְזֶה הוּא דְּלֹא כְּדַמַּשְׁמַע בְּרַבֵּנוּ שִׁמְשׁוֹן (רמים פ״א ס״א) בְּעִנְיַן הַשְּׁנַיִים דְּהוּא תַּלְמִי רַק בְּרֹאשׁוֹנוֹ אִם רוֹצֶה לִשְׁטֹל יָדָהּ, וְגַם הָרא״ש בְּפֵרוּשׁוֹ לְיָדַיִם (שם) מַשְׁוֶה כְּדִבָּרָיו [וְלֹא כְּדַמַּשְׁמַע בְּפִסְקָיו]. וְאִם שָׁפַךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת יָדוֹ טְהוֹרָה לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים אַף בְּלֹא שְׁנַיִים, וְרַק לְהָרַאֲבַ״ד (שם סי׳ סו) מַשְׁמַע דְּגַם בָּזֶה צָרִיךְ לִשְׁנַיִים דַּוְקָא כִּדְלְקַמִּיהּ, וְכֵן הוּא גַּם לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (שם) לְהָרִיעַ לְעִנְיַן תְּרוּמָה: **(ג) לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו וְכוּ׳.** הָרַבֵּנוּ שִׁמְשׁוֹן (שם פ״ב מ״ג) וְרא״ש (שם) וְרַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה בְּרַקְטַנּוּרָא (שם) וּסְמַ״ג (שם) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (שם) וְטוּר וְרַשׁ״ל (ש״ס חולין פ״ח סי׳ לו): **(ד) רָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו.** (בתשובה ח״ג סי׳ רס) וְהָרַב רַבִּי אֲבִיגְדוֹר (הו״ד באגור סי׳ רו): **(ה)** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף שֶׁאֵם הָיוּ יוֹצְאִין הַמַּיִם רִאשׁוֹנִים שֶׁנִּטְמְאוּ מֵהַיָּדַיִם חוּץ לְפֶפֶת הַיָּד, וַהֲמַיִם שְׁנִיִּים לֹא הִגִּיעוּ כָּל כָּךְ כְּדֵי לְטַהֲרָם], וְהָיוּ חוֹזְרִים אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי הָיוּ מְטַמְּאִים הַיָּדַיִם, סְבִירָא לֵיהּ לְהָרַשְׁבָּ״א (שם) דְּמִסְתָּמָא לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יָזוֹבוּ הַמַּיִם מֵעַצְמָן, וְלִשְׁמָא יִשְׁפֹּךְ מִן הַכֶּלִי חוּץ לְפֶפֶת הַיָּד גַּם כֵּן לֹא חָיְשִׁינַן, דְּשֶׁם לֹא יִשְׁתַּמְּאוּ הַמַּיִם מִן הַזְּרוֹעַ, דְּלֹא גָּזְרוּ טֻמְאָה כִּי אִם עַל הַיָּדַיִם וְלֹא עַל הַזְּרוֹעַ: **(ו)** דְּטֻמְאַת הַיָּדַיִם לְטַמֵּא הַמַּיִם הוּא כָּל הַיָּד עַד

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ו) לְשׁוֹן זֶה הוּא בְּרא״ש (חולין פ״ח סי׳ יח) וְטוּר, וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (שם קו. ד״ה דלא) וּסְמַ״ג (עשין כז) וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח״ו) וְכֵן הָרַמְבַּ״ם (בפרוש המשניות בהקדמה לסדר זרעים) כָּתַב כֵּן לְעִנְיַן תְּרוּמָה [בְּפִי שִׁיטָתֵיהּ דְּהַמִּשְׁנָה בִּתְרוּמָה מְיֻרֶיר] וְכֵן כָּתַב הָאֲשֵׁכּוֹל (ח״א סי׳ סו) וְהָרַאֲבַ״ד (תמים דעים סי׳ סו) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (מב: ד״ה שלא). וּמַשְׁמַע דְּכָךְ הוּא דִּין נְטִילַת יָדַיִם לְשֹׁל שְׁנֵי פְּעָמִים. וְזֶה הוּא דְּלֹא כְּדַמַּשְׁמַע בְּרַבֵּנוּ שִׁמְשׁוֹן (רמים פ״א ס״א) בְּעִנְיַן הַשְּׁנַיִים דְּהוּא תַּלְמִי רַק בְּרֹאשׁוֹנוֹ אִם רוֹצֶה לִשְׁטֹל יָדָהּ, וְגַם הָרא״ש בְּפֵרוּשׁוֹ לְיָדַיִם (שם) מַשְׁוֶה כְּדִבָּרָיו [וְלֹא כְּדַמַּשְׁמַע בְּפִסְקָיו]. וְאִם שָׁפַךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת יָדוֹ טְהוֹרָה לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים אַף בְּלֹא שְׁנַיִים, וְרַק לְהָרַאֲבַ״ד (שם סי׳ סו) מַשְׁמַע דְּגַם בָּזֶה צָרִיךְ לִשְׁנַיִים דַּוְקָא כִּדְלְקַמִּיהּ, וְכֵן הוּא גַּם לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (שם) לְהָרִיעַ לְעִנְיַן תְּרוּמָה: **(ז)** אֲחֵרוֹנִים: **(ח)** הָרַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״ג סי׳ רס) וְהָרַב רַבִּי אֲבִיגְדוֹר (הו״ד באגור סי׳ רו): **(ט)** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף שֶׁאֵם הָיוּ יוֹצְאִין הַמַּיִם רִאשׁוֹנִים שֶׁנִּטְמְאוּ מֵהַיָּדַיִם חוּץ לְפֶפֶת הַיָּד, וַהֲמַיִם שְׁנִיִּים לֹא הִגִּיעוּ כָּל כָּךְ כְּדֵי לְטַהֲרָם], וְהָיוּ חוֹזְרִים אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי הָיוּ מְטַמְּאִים הַיָּדַיִם, סְבִירָא לֵיהּ לְהָרַשְׁבָּ״א (שם) דְּמִסְתָּמָא לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יָזוֹבוּ הַמַּיִם מֵעַצְמָן, וְלִשְׁמָא יִשְׁפֹּךְ מִן הַכֶּלִי חוּץ לְפֶפֶת הַיָּד גַּם כֵּן לֹא חָיְשִׁינַן, דְּשֶׁם לֹא יִשְׁתַּמְּאוּ הַמַּיִם מִן הַזְּרוֹעַ, דְּלֹא גָּזְרוּ טֻמְאָה כִּי אִם עַל הַיָּדַיִם וְלֹא עַל הַזְּרוֹעַ: **(ו)** דְּטֻמְאַת הַיָּדַיִם לְטַמֵּא הַמַּיִם הוּא כָּל הַיָּד עַד

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah